

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne- ja
viestintäministeriön
omistajaohjauksessa
olevien osakeyhtiöiden
hallinnointiohje
(Corporate Governance -ohje)

1.1.2012

Liikenne- ja viestintäministeriön

visio

Hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Huolehdimme toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä.

arvot

Rohkeus

Oikeudenmukaisuus

Yhteistyö

1 Yleistä

Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) omistajaohjauksessa on kaksi osakeyhtiötä (Finavia Oyj ja Finnipilot Pilotage Oy). Osakeyhtiöiden hallinnointi perustuu osakeyhtiölakiin (624/2006). Valtionyhtiöiden hallinnoinnista säädetään laissa valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta (1368/2007). Tämä hallinnointiohje perustuu aiempaan, 1.7.2010 voimaan tulleeseen ohjeeseen rajautuen nyt vain valtion erityistehtävayhtiöihin.

Valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös on tehty 3.11.2011. Periaatepäätöksen ohella tässä hallinnointiohjeessa on otettu huomioon soveltuvin osin yleinen corporate governance -normisto. Suomalainen corporate governance -normisto perustuu kahteen suositukseen: Arvopaperimarkkinayhdistyksen julkaisemaan Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin (2010) sekä Keskuskauppakamarin julkaisemaan suositukseen Listaamattomien yhtiöiden hallinnoinnin kehittäminen (2006).

Kansainvälisen corporate governance-normiston taustalla on Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n julkaisema Principle of Corporate Governance -suositus (2004). Tämän lisäksi OECD on julkaissut omat corporate governance -suositukset valtionyhtiöille: Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises (2005).

LVM:n osakeyhtiöiden hallinnointiohjeen tavoitteena on täydentää valtion omistajapolitiikkaa koskevaa valtioneuvoston periaatepäätöstä siten, että LVM:n omistajaohjauksessa olevissa osakeyhtiöissä sovelletaan mahdollisimman yhdenmukaisesti hallinnointiperiaatteita.

2 Valtionyhtiöiden yleisiä hallinnointiperiaatteita

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on laatinut yleiset ohjeet valtion omistamien yhtiöiden hallinnointiperiaatteiksi (Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises (2005)). Ohjeistuksen keskeisiä suosituksia ovat:

- Tarvitaan selkeä lainsäädäntö ja säännöstelyperiaatteet ts. "markkinapeli-säännöt", joiden vertailukohtana ovat yksityiset yritykset ja tavoitteena ehkäistä markkina- ja kilpailuvääristymiä.
- Rahoituksessa on vältettävä takaamasta yhtiöiden tappioita, jolloin konkurssin mahdollisuus on olemassa.
- Valtio aktiivisena omistajana nimeää hallituksen jäsenet ja osallistuu hallituksen kautta strategialinjauksiin, mutta ei puutu yhtiön operatiiviseen toimintaan.
- Valtio(n nimeämä hallitusjäsen) ajaa kaikkien omistajien etua ja yhdenvertaisuutta, kuten vähemmistön oikeuksia (mm. informaation suhteen).
- Valtion omistuksen hallinnointi on keskitetty organisatoriseksi omaksi kokonaisuudekseen, joka on vastuussa eduskunnalle.
- Hallinnointi sisältää selkeän yleisohjeistuksen ja yhdenvertaisen käsittelyn kaikille yhtiöille ja on erillinen sääntelytoiminnoista.
- Yhtiön on tunnistettava sidosryhmätarpeet ja otettava ne huomioon päätöksenteossa.
- Läpinäkyvyyttä pyritään jatkuvasti parantamaan.
- Hallituksella on toimivalta toimia ja valvoa johtoa valtio-omistajasta riippumatta. Hallituksen jäsenten nimitysprosessi on avoin ja selkeä.
- Hallitukselle on ominaista puolueettomuus, riippumattomuus ja ammattimaisuus.
- Hallituksen jäsenmäärä on kohtuullinen. Toimitusjohtaja ei ole hallituksen puheenjohtajana eivätkä hallituksen jäsenet kuulu toimivaan johtoon.

3 Valtion omistajaohjausta koskeva lainsäädäntö, ohjeistus ja toimivaltajakoko

Eduskunnan, valtioneuvoston yleisistunnon ja omistajaohjauksesta vastaavan ministeriön yhtiöomistusta koskevasta päätöksenteosta ja valtion omistajaohjaustoimivallasta säädetään laissa valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta (1368/2007). Tämän lain mukaan valtion omistajaohjauksella tarkoitetaan valtion äänioikeuden käyttämistä yhtiökokouksissa sekä muita toimenpiteitä, joilla valtio osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiöiden hallintoon ja toimintaperiaatteisiin.

Valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös (3.11.2011) linjaa valtion omistajaohjauksen keskeiset periaatteet ja toimintatavat. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on lisäksi antanut kannanoton valtio-omisteisten yhtiöiden johdon rahamääräisestä palkitsemisesta ja eläke-etuuksista (8.9.2009).

Omistajaohjaus toteutuu osakeyhtiössä ministeriön, yhtiökokouksen ja yhtiön hallituksen kautta.

3.1. Liikenne- ja viestintäministeriö

Valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain 5 §:n mukaan omistajaohjauksesta vastaava ministeriö käsittelee ja ratkaisee osakeyhtiöasiat, jotka koskevat;

- valtion edustajien määräämistä yhtiökokouksiin ja toimintaohjeiden antamista heille;
- valtiolle osakkeenomistajana kuuluvien oikeuksien käyttämistä;
- yhtiöiden muuta omistajaohjausta; sekä
- valtion myötävaikutusta sellaiseen järjestelyyn, jonka seurauksena valtion osuus muuhun kuin valtion täysin omistaman yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta muuttuu muulla kuin lain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla (valtion myötävaikutus sulautumiseen, jakautumiseen tai järjestelyyn, jonka seurauksena valtion osuus kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta muuttuu vähintään viidellä prosenttiyksiköllä tai muulla omistajavallan kannalta merkittävällä tavalla).

Tässä tarkoituksessa liikenne- ja viestintäministeriö:

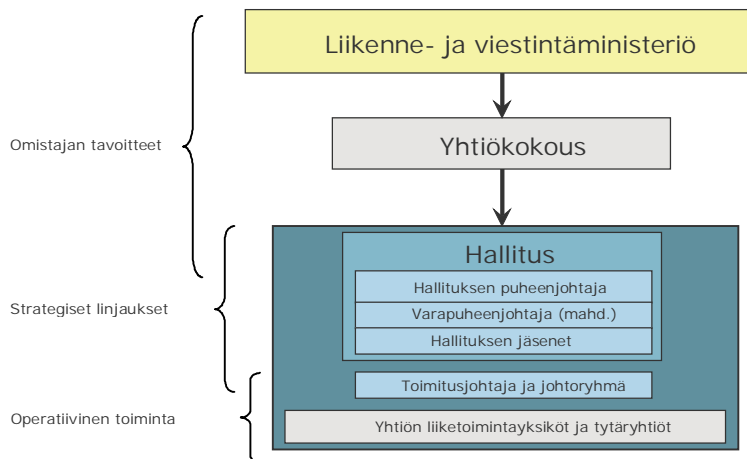
- Huolehtii yhtiön toimintaan kohdistuvasta ohjauksesta ja ohjeistuksesta.
- Määrittelee yhtiön erityistehtävän ja siihen perustuvat, yhtiölle asetettavat vaatimukset.
- Määrittelee erityistehtävästä yhtiölle aiheutuvat kustannukset, tekee tarvittavat esitykset niitä varten varattavista määrärahoista sekä vastaa määrärahojen käytöstä ja siihen liittyvästä valvonnasta
- Vaihtoehtoisesti ministeriö määrittelee hallinnonalallaan erityistehtävästä yhtiölle aiheutuvat hyväksyttävät rakenteelliset alijäämät erityistehtävän toteuttamiseksi.
- Seuraa ja arvioi erityistehtävän hoitamista sekä sen kustannustehokkuutta.
- Nimeää valtion ehdokkaat yhtiön hallitukseen sekä valmistelee muut omistajan yhtiökokousten päätöksentekoon liittyvät asiat.
- Huolehtii yhtiökokousten välisestä yhtiön seurannasta sekä yhteydenpidosta hallituksen ja toimivan johdon kanssa.
- Varmistaa, että yhtiössä noudatetaan omistajaohjauksen linjauksia siten, että samalla otetaan riittävästi huomioon erityistehtävästä aiheutuvat yhtiökohtaiset ominaispiirteet.

Liikenne- ja viestintäministeriössä yleisen osaston kehittämissyksikkö hoitaa omistajaohjausasioita. Hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja ovat säännöllisessä ja vuorovaikutteisessa yhteydenpidossa ministeriön kanssa omistajaohjauksen

tavoitteiden asettamiseksi, arvioimiseksi ja toteuttamiseksi. Vuorovaikutus korostuu erityisesti valtio-omistajan kannalta laajakantoisten tai merkitykseltään tärkeiden asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa riippumatta yhtiön hallituksen toimivallasta.

3.2. Osakeyhtiöiden hallitukset

Osakeyhtiöiden hallinnoinnin kannalta merkittävät toimijat ovat liikenne- ja viestintäministeriö Suomen valtion edustajana, osakeyhtiön hallitus, hallituksen puheenjohtaja, mahdollinen hallituksen varapuheenjohtaja (hallituksen keskuudessaan valitsema), muut hallituksen jäsenet (ml. henkilöstöstä valittu hallituksen jäsen ja mahdollinen henkilökohtainen varajäsen) sekä yhtiön toimitusjohtaja.

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Valtion omistajapolitiikkaa koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä on tarkemmin määritelty hallituksen jäsenien valintaperusteita.

Hallituksen kokoonpanossa pyritään monipuoliseen ja laaja-alaiseen osaamiseen yhtiön liiketoiminta-alueiden, toimialan tai toiminnan kannalta merkittävien osa-alueiden osalta. Yhtiön toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen.

Valinnan edellytyksenä on hyväksyttävä sidonnaisuus- ja turvallisuusselvitys. Hallituksen jäsenten sidonnaisuuksia ja mahdollisia intressiristiriitoja seurataan ja heidän tulee olla joka tapauksessa kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumattomia.

Yksi hallituksen jäsenistä valitaan yhtiön henkilöstöstä. Palvelussuhteestaan johtuen henkilöstöstä valitun hallituksen jäsenen on otettava huomioon asemastaan johtuvat esteellisyysperusteet, kuten työehtoja ja toimivaa johtoa koskevat asiat.

Tytäryhtiön hallituksessa voi olla yhtiön ulkopuolisia jäseniä vain, jos siihen on erityinen syy, kuten osakassopimus tai tytäryhtiön tehtävä ja tarkoitus suhteessa ulkopuolisen hallitusjäsenen edustamaan intressipiiriin.

+++